

13. TARAFLAR KONFERANSI – BALI

ONE CIKAN KONULARA ILISKIN BILGI NOTU

Gorusmeler,

- COP (Taraflar Konferansi),
- CMP (Kyoto Protokolü Taraflari Toplantisi),
- SBI (Uygulama Yardimci Organlar Toplantisi),
- SBSTA (Bilimsel ve Teknik Danisma Yardimci Organlar Toplantisi) ve
- AWG (KP altinda Ek-1 Ulkelerinin Yukumluluklerine Yonelik Gecici Calisma Grubu)

olmak uzere 5 paralel oturum seklinde devam etmekte olup, bunlara ilaveten pek cok gayri resmi danisma grubu ve temas grubu toplantilari da yapilmaktadir. Ayrica, yan etkinlikler de yogun bir program dahilinde devam etmektedir.

Bu kapsamda, gerceklestirilen oturularda ele alinan konularda one cikan hususlar asagida gunlere gore kisaca belirtilmistir.

03/12/2007

- Acilis konusmalarinda, En Az Gelismis Ulkeler, **Adaptasyon Fonuna** sadece CDM degil, diger esneklik mekanizmalarindan da pay aktarilmasini talep etmis; G77/Cin, **teknoloji transferi** konusunun SBSTA'ya ilaveten SBI altinda da gorusulmesini teklif etmistir. Adaptasyon Fonuna iliskin gorusler ifade edilmiş ve biran once isler hale getirilmesi temenni edilmiştir.
- COP.13/CMP.3: Avustralya Kyoto Protokolüne (KP) katilacagini ilan etmiş ve AWG altinda belirlenmiş olan azaltım hedeflerini kabul ettiklerini belirtmiştir. Ancak, ilerleyen gunlerde azaltım hedefleri konusunda celisen ifadeler verdikleri için tepki çekmişlerdir. **Cin, Ek-1 listesinde yer alan ancak KP Ek-B listesinde bulunmayan ulkelerin de durumlarının masaya yatırılması gerektiğini dile getirmiştir!**
- Diyalog: Diyalogun bundan sonraki süreçte de **devam etmesine yönelik teklifler** görülmektedir. Surece iliskin teklifler arasında Sozlesme altinda resmi surecin baslatılması ya da hem KP hem de Sozlesme altinda surecin devam etmesi gibi yaklaşımlar vardır.
- AWG.4: is programi ve zaman cizelgesine iliskin gorusmeler devam etmektedir.
- SBI.27: Konusmalar **teknoloji transferi** (TT) konusuna odaklanmıştır. TT uzman grubunun calisma suresinin uzatılması talebi (gelismis ulkeler), mali destek saglanabilecegi (EU), yeni bir fon kurulması talebi (G77/Cin) gibi konular dile getirilmiştir.

04/12/2007

- SBI.27: Teknoloji transferi konusunun, SBI'da ayrı bir gündem maddesi olarak yer alması kararı alınmıştır. SB.28'de TT uzerine bir Diyalog grubunun baslatılması önerilmiştir. Kamuoyu bilinçlendirme calismalarının takip edilmesi gereğine değinilmiştir. Mali mekanizmalar çerçevesindeki gorusmeler, Adaptasyon Fonu'nun kim tarafından yönetilecegi konusuna odaklanmıştır. Gelismekte olan ulkeler GEF ile aralarında iletisim kopuklugunun oldugunu belirtmiş, Japonya GEF'e destek vermiş, AB ise Dunya Bankasi altinda bir Sekretarya olusturulmasını önermiştir. Teklifler muzakere edilmektedir.

- **SBSTA.27:** Gorusmeler **ormanlastirma ve ormansizlastirmadan kaynaklanan emisyonların azaltılmasına** odaklanmıştır. AB, Kanada gibi ülkeler, 2012 sonrasındaki cercevede ormansizlastirmaya da deginilmesi gereğini dile getirirken, Brezilya gibi ülkeler buna karsi cikmis ve sera gazı emisyonuna neden olan diger konulardan ayrilmaması gerektiğine dikkat cekmislerdir. **Nairobi Calisma Programi** kapsamında, G77/Cin grubu, IPCC 4. degerlendirme raporuna dayanarak uyum konusunda bir uzman grubu olusturulmasını talep etmis, ancak gelismis ülkeler bu teklife karsi cikarak konunun SB.28'e ertelenmesini saglamislardir. **Temiz Kalkinma Mekanizmalari (TKM)** kapsamında gercekleştirilen konusmalarda, Karbon Yakalama ve Depolama projelerinin TKM kapsamına alınması gibi teknik öneriler yapılmıştır.

05/12/2007

- **COP.13/CMP.3: TKM** projelerinin cografik dagiliminin adil olmadığı dile getirilmiştir. **KP 9. Madde kapsamında protokolün gozden gecirilmesi** hususunda, Ek-1 Disi Ulkeler sadece Ek-1 Ulkelerinin yukumluluklerine odaklanmis, Ek-1 taraflari ise protokolün kapsamlı bir şekilde gozden gecirilmesini istemislerdir.
- **Diger konular:** Belarus'un KP altinda EK-B listesine girmek hakkındaki teklifi gorusulmustur ve AB konu hakkında cesitli yasal ve idari sorunlari one surmekte ve teklife sicak bakmamaktadır.
- **AWG, Adaptasyon Fonu, Diyalog** altındaki gorusmeler devam etmektedir.

06/12/2007

- **AWG:** Delegeler AWG calisma programi ve zaman cizelgesinin gorusulduđu resmi olmayan bir bulusma gerceklestirdi.
- **Madde 9 altinda Protokolün İkinci Gozden Gecirmesi:** Gozden gecirme kapsamında; Kucuk Ada Devletleri Birliđi, Afrika Grubu ve Cin, protokolü baltalamalarına (altini oymalarına) kaersi uyarildi. Afrika Grubu, Isvicre, Cin, Hindistan, Endonezya ve Tanzania mevcut yukumluluklerin yerine getirilmesinde gereken rakamlari tutturamamistir. Bircok taraf ekler ve duzeltmelerle ilgili calismalar onerdi. Afrika Grubu, Suudi Arabistan, Cin ve Tanzania CDM ile ilgili calisma talebinde bulundu. Bu ülkelerin ozellikle kapasite gelistirme konusundaki ihtiyaci bircok ortamda dile getirdikleri gozlendi.
- **Sozlesme Altinda Uzun Donemli Isbirliđi Faaliyetleri:** Cin tarafından önerilen yaklasimda, Sozlesme EK-1 taraflarının 'Kyoto' ve 'non-Kyoto' olarak taninması halinde, ikinci grup yani EK-1 ulkesi olan ama Kyoto Protokolüne taraf olmayan ülkelerin yukumluluk almasının saglanabileceği ayni zamanda gelismekte olan ülkelere surdurulebilir kalkinma politikaları ve onlemleri gibi faaliyetler için fırsat verileceği belirtildi. Azaltim konusunda, bir grup ülke sicaklik yükselmesini 2°C'nin altinda tutabilmek için ulusal stratejilerde tesviklere duyulan ihtiyaca isaret ettiler.
- **Adaptasyon Fonu:** Taraflar COP/MOP3'un Adaptasyon Fonu Kurulu ile ilgili rolünü tartistilar. Karar verme surelerinde gecikme ve zayıf bir kurul olma riski konusunda cekincelerini dile getirdiler.
- **EK-I Bildirimleri:** G77/Cin bircok Ek-1 taraflari ulkenin artan emisyonlari konusundaki cekincesini ifade ederken EK-1 taraflari buna karsi cikti.
- **Protokol Altinda Kapasite Gelistirme:** G77/Cin izlenebilir ve olculebilir faaliyetleri iceren kapsamlı bir yaklasima vurgu yaparken; CDM'in bölgesel dagiliminin dengersizligine iliskin somut faaliyetler üzerine raporlama yapma cagrisinda bulundu.